

LIETUVOS KULTŪROS TYRIMŲ INSTITUTAS

Rolandas Kregždys

**BALTŲ KALBŲ LEKSIKINĖS
SEMANTINĖS GRETYBĖS**

(PAVELDĖTIEJI *ō/ā* KAMIENŲ KŪNO
DALIŲ PAVADINIMAI)

Monografija

VILNIUS
2010

TURINYS

Pratarmė / 9

Įvadas / 11

I. BALTŲ KALBŲ *ō/ā* KAMIENŲ LEKSINIŲ SEMANTINIŲ GRETYBIŲ TYRIMAI

I.1. Gretybių nagrinėjimo istorija / 17

I.2. Semantinė baltų kalbų *ō/ā* kamienų gretybių, reiškiančių kūno dalis, charakteristika

I.2.1. Tyrimo istorija / 21

I.2.2. Semantinė homonimija / 23

I.2.3. Semantinės kaitos atvejai:

I.2.3.1. Vidinė semantinio lygmens kaita / 24

I.2.3.2. Semantinės grupės kaita / 26

I.2.3.3. Semantinė pakaita / 27

I.2.3.4. Semantinė neutralizacija / 28

I.3. Akcentinė baltų kalbų *ō/ā* kamienų gretybių, reiškiančių kūno dalis, charakteristika

I.3.1. Tyrimo istorija / 29

I.3.2. Nomina collectiva formanto *-ā įtaka *ō/ā* kamienų variantų, reiškiančių kūno dalis, akcentinei raidai / 31

I.3.3. Nomina collectiva pliuralizacijos ir akcentinės kaitos sąsajos / 41

I.3.4. Akcentinių paradigmų kaita, implikuota semantinių kaitų / 48

I.3.5. Akcentinių paradigmų kaita, implikuota analogijos / 49

I.4. Baltų kalbų gretybių atsiradimo teorijos / 51

I.4.1. Galimi *ō/ā* kamienų gretybių, reiškiančių kūno dalis, atsiradimo būdai / 53

II. BALTŲ KALBŲ *ō/ā* KAMIENŲ LEKSIKINĖS SEMANTINĖS GRETYBĖS, REIŠKIANČIOS KŪNO DALIS

II.1. Lie. *āšara*//**āšaras* „ašara“ ← dial. *āšarai* „ašaros“ – la. *asara*//dial. *asařs*, *asař* / 59

II.2. Lie. *barzdà* – la. *bārda* // dial. *bārds* – pr. *bordus* / 71

II.3. Lie. *burnà* – la. *puřns* // dial. *puřna* / 86

II.4. Lie. *kaktà* // dial. *kāktas* – la. *kakts* // dial. *kakta* / 105

II.5. Lie. *mēsà* // dial. *mēsas* (nom.sg.) – la. *mīesa* – pr. *menso* / 118

II.6. Lie. *nāgas*, *nagà* ~ la. *nags*, dial. *naga* / 133

II.7. Lie. *pėdas*//*pėdà*, *pādas*//dial. *padà* – la. *pęds*//*pęda*, dial. *pāc*//*pāda* – pr. *pedan* / 150

- II.8. Lie. *smākras* // dial. *smakrà* – la. *smak(a)rs* // dial. *smakre* / 183
II.9. Lie. *spaīnas*//dial. *sparnà* – la. *spārns*//dial. *spārna* [lie. *papaītis*;
spaīvas, sparvà] / 194
II.10. Lie. *vēdaras* // dial. *vēdarà* – la. *vêders* // dial. *vêdara* – pr. *weders* / 240
II.11. Lie. *žāndas* – la. *zuōds* // dial. *zuōda* / 269

·Išvados / 284

Lexical-semantic variants in Baltic languages (the hereditary names of
body parts with ō/ā stems) (*Summary*) / 287

Šaltinių sąrašas / 303

Literatūros sąrašas / 308

Sutrumpinimai / 328

Žodžių rodyklė / 338

Darbe minimų autorių pavardžių rodyklė / 349